

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 32 korona. Negyedévre . . . 8 korona.
Félre . . . 16 korona. Egy óra . . . 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vásár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög ccentiméternyi tér ára 8 fillér. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 2 korona.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 60 fillér.

Hivatalos közlemények sora 10 korona.

Nyilttérli ozikkek garmond sora után 40 fillér fizetendő.

Cinismus.

A kinek nem ment még el a kedve a magyar közéletől, az olvassa el a „P. H.”-nak és „Magyar Szó”-nak mult szombatban megjelent írányczikkeit. Valószínű, hogy elolasásuk után abban fogja hagyni a magyar fajnak tulajdonított szenvedélyt: a politizálást.

A „Pesti Hírlap” czikkét a cinismus nagy mestere. Mikszáth Kálmán ur követte el. Másfél hasábon keresztül olyan filippikát tart benne a közös-ügyi költségvetés emelkedéséről, a mely becslületére válnék akármelyik socialista agitátornak. Közvetlen utánna pedig, ugyancsak másfél hasábon át, azt fejtegeti, hogy nem lehet magunkra venni a felelősséget a közös költségek terén grassáló örült költsékezés esetleges korlátozásáért. Nehogy apasszuk tehát azokat bár egy bakának a költségeivel.

A „Magyar Szó” még tovább megy a cinismusban. Helyteleníti még azt is, hogy a közös költségek emelkedéséről úgy beszélnek általában, mint a mit csak „fájó szív”-vei acceptálhatunk és a dualizmus discreditalásával és még hasouló nagy bűnünkkel vádolja a kormányt, a miért ez nem száll erélyesen szembe ezzel a felfogással.

Olvasva ezeket a fejtegetéseket, bizony lehetetlen elzárkóznunk az elől a meggyőződés elől, hogy arczatlan hazugság minden elmélet, a mely a szabad sajtónak a nép-érdeknek védelmet nyújtó szerepét tulajdonít.

Ime itt van a magyar sajtónak két organuma, a mely ugy beszél a militarizmus követeléseinek visszautasításáról, mint a mi meggondolatlanság számba megy, sőt hazafiatlanság jellegét viselő magán. Azzal, hogy a népek teherviselési képessége milyen arányban áll ezekkel a követelésekkel, egyik sem törődik, sőt Mikszáth Kálmán ur éve-löve emlegeti a vánkásokat, a melyek a militarizmus követeléseinek a kielégetéséért dobra kerülnek. Valóban ez lenne a legremekebb illusztrációja e kor sokat emlegetett civilizációjának, a mint az ilyen felfogás leghivebb karakteristikonja annak a törvényhozói lelkiismeretességek, a mely a magyar törvényhozás többségét áthatja.

Nós hát az idei delegáczióális tanácskozásokat ugyanez a törvényhozói lelkiismeretesség fogja dominálni.

Valóban jól okoskodták volt ki a 67-iki közjogi rend alkotói azt az államjogi munstrumot, a mit „delegáció”-nak ismer a világ. Csak egy ilyen, a

logika legegelmibb tantétéleivel ellentétben álló intézményben találhat ellenállás nélkül érvényre az a felfogás, a mely Mikszáth Kálmán ur fejtegetéseit áthatja és mely a „Magyar Szó”-nak a kormány ellen emelt megbízhatlansági vádjában éri el a culminatiót.

A logika iránya a jelen esetben például körülbelül a következő kérdés felvetésének szükségére mutatna:

Mire való a tömeges fegyverkezés, ha igaz, hogy minden külhatalom irányában bekések viszonyaink? Avagy honnan fenyeget a veszedelem, a mely ellen szüntelenül fegyverkeznünk kell?

Am a delegációban, e par excellence finom magatartásu testületben ki gondol arra, hogy a parlamenti „bonton”-ról harmincz és egy néhány éven át ott kijegecsesedett fogalmakat ilyen parasztlógiával compomittálja?

Még csak a béke biztosságát zengő jelentések közelebbi tartalmára sem kíváncsiak. Valamikor pl. még existált bizonyos „zöldkönyv”, a mely arra szolgált, hogy nagy vonásokban némi képet nyújtson azokról a diplomáciai eseményekről, a melyek homályos misztériumaiba a t. delegátus urak is betekinhetnek. Ma azonban már ez sem létezik. Általános kijelentések hangzanak csak a nagyhatalmak irányában változatlanul fennálló barátságos viszonyainkról, de hogy a népképviselőt reprezentánsai mélyebben is belenézzene a diplomáciai boszorkányüstjébe, az egy olyan vakmerő kíváncsalom, amelyet egyetlen jónevelésű delegátus sem mer hangoztatni.

Igy aztán a nép nagy tömegei előtt megfejthetetlen problemaként ott meredezik az a szörnyűség és tény, hogy mindenünket feláldozzuk egy képtelen állapot költségeire s békességben élünk bár az egész világgal, még mindig nem mentünk elég messze az állig fegyverkezésben.

A delegátus urak immár nem is törk fejüket e problema megoldásán. Lehet, hogy olyan sphynxszzerű talány-nak tekintik azt, a melynél nem a kinem találás, hanem a megfejtés jár a mythológiából ismert balvéggel. Annyi bizonyos, hogy a delegationalis tanácskozások kellemesebb és értékesebb részét képviselő ebédek élvezetét megkeserítene egy kissé, hogy valaki egy kicsit a megoldás felé terelné a rettenetes sulyu problema ursát. De nem félnek-e a delegátus urak attól, hogy a népek, a melyeknek épen e problema megoldatlansága miatt még minimalis

adagokban sem jut ki az ebédelés általuk e napokban fenéig üritgetett pohárnak élvezete a megoldást hova-tovább ott fogják keresni, a hova ez a rettenetes helyzet utal: a mindent elvesztett kétségbeesés: a nihil sötét országában?!

Annyi bizonyos, hogy ebből sem a Mikszáth Kálmán ur játszi cinizmusa, sem a főudvarmester lapjának örömtől repeső szíve nem fogja őket visszatartani.

Dr.

Szeszgyári mizeriák.*

A kereskedelem és gazdasági érdekek kielégítésének harcza folyik jelenleg a képviselőházban az 1900. évi XXII. törvényczikk módosításáról, mely a mezőgazdasági szesz földék rohamos fejlődésének, illetőleg felszaporodásának megállítására volt annak idején hozva.

Nem telt el egy év és már is szükségessé vált a jelzett törvénynek módosítása, mert a 18000, és a még fentartva levő 40000 hectoliter szesz nem volt elégséges és a kormány ezen fentartott 40000 hectoliter részét jelenleg a mezőgazdasági szeszgyárok szeszét kívánja fentartani.

Minden esetre merész egy terv, illetve kísérlet, mert egy oldalú kedvezményt nyújt és félő, hogy a mezőgazdasági szesz gyártás czime és ürtügye alatt tett engedmények nagymérvű concurrencziát fog teremteni.

Sok eset igazolja azon körülményt, hogy nem jogosult egyén is, ki voltaképp nem is birt egy oly birtok mennyiséggel, mely képes lenne egy szeszgyár szükségleteit fedezni, összetakolt magának e célra egy rozoga épületet, melyet szeszgyárnak rendezett be és ennek alapján kérte a mezőgazdasági szeszgyár jogosultságát, nem különben a szesz contingest.

Igazolja ezt az is, hogy ha tekintjük az 1888–1898-ig tartó idő alatti fejlődést, azt találjuk, hogy a mezőgazdasági szeszgyárak száma 417-ről 456-ra emelkedett, — s mind-ezeknek kárára a szesz contingest nem használták fel.

Ilyen körülmények között állami érdekből kell gondoskodni a szesz kontingens felhasználásáról, s miután a birtokos osztály nem képes a kellő szeszgyár berendezésére oly honi szeszgyárak részesítendőik ebben, kik a kellő kontingenst mindig képesek voltak ki-termelni.

Ha a kormány arra alapítja javaslatának indoklását, hogy a mezőgazdasági

* Bár a czikkell nem értünk egyet, kiadtuk azt, mint érdekes különvéleményt.

szeszgyárak nem tudták feldolgozni a szeszkontingenst, ennek oka nem abban keresendő, hogy a más gazdasági szeszgyárak és kontingenst kérők korlátozva voltak, hanem abban, hogy a szeszadó igen magasra lett emelve, mert a 40 frt a mezőgazdasági szeszgyárakra igen magas; míg ellenben az ipari szeszgyárak a kontingenst mind feldolgozták.

Állami érdekből és közgazdasági érdekből is sokkal jobb lenne az ipari szeszgyárakat is részeltetni a fentartott kontingensből, mint kizárólagosan csak mezőgazdasági szeszgyárakat részeltetni.

Egy ipari szeszgyár közgazdaságilag tekintve sokkal többoldalú hasznót hoz az ország gazdálkodó közönségének, mint maga a mezőgazdasági szeszgyár.

A mezőgazdasági szeszgyárnak haszna nagyobbára csak is egyoldalú, mert minden szükségletét többnyire saját maga kere-téből, illetve produktumaiból rendezi be és használja fel, — míg ellenben egy nagy ipari szeszgyár temételen pénzt ad ki az erdő-birtokosoknak fára, a terményt elő állító birtokosnak terményekre, marhák, juhok, sertések hizlalására és ezenkívül sok mindenre így a pénzforgalom nagyobb mérveket ilt.

S végtére is minden egyes nagyobb birtokos nem lehet szeszgyáros s különböző okoknál fogva minden birtoknál alkalmazni sem lehet.

Az állam fentartása és jövedelme végett a nagy ipari szeszgyárak pártolása sokkal czélszerűbb, mint egy csomó apró mezőgazdasági szeszgyár ellenőrzése és felügyeletével járó költséges kezelés; fényes bizonyítéka a kis üstökkel való főzés beszüntetése, a mely nemesak a vissza élésért volt eltör-lendő, hanem azért és — mert fenállásuk és kezelésük közgazdaságilag haszonnal nem járt.

De ha már részeltetjük is a mezőgazdaságot szeszgyártási beneficiumban, némi korlátozások még is szükségesek és bizonyos feltételek azoknak adományozásánál még is tartandók lennének. Különösen kimutandó lenne azon ténykörülmény, hogy a mezőgazdasági szeszgyártás jogosítványt kérő birtokos birtok mennyisége megfelel azon kívánalomnak, hogy a szeszgyártás szükségletét saját terményéből képes fedezni.

Ez képezné a mezőgazdasági szeszgyártás igazi criteriumát, mert ha a kérdéses birtok nem képes annyi terményt produkálni, mennyi részére szükséges, akkor annak csak a czime mezőgazdasági szeszgyár, de üzeme és fentartása az ipari szeszgyárakkal azonos és teljesen egyöntetű.

Magam is ismerem olyan birtokot, hol 3—400 hold szántó és kaszáló van és szeszgyárral bir.

Bármily csekély szakértelemmel bíró

gazdaember el képes bírálni azt, hogy bizony egy 3—400 holdos birtok nem képes annyi terményt és szénát producálni mennyi egy szeszgyár üzeméhez szükséges, — mert a termelt mennyiség alig 2—3 hónapra lenne elégséges.

Nem szabad tehát ilyen ugynevezett „svindli” eljárásnak törvényes okok és mód szerint alkalmat szolgáltatni.

Szakszerűen elbírálandó lenne, hogy egy mezőgazdasági szeszgyár üzeméhez, mennyi szántó és kaszáló szükséges, középsszámítást véve alapul, s mindazon mezőgazdasági szeszgyáraktól, melyek nem rendelkeznek eme kívánt mennyiséggel, elzárandó lenne az engedély és jogosultság.

Ez uton ellenne érve a mezőgazdasági szeszgyártás elvének igazi igazságos realizálása, s nem bitorlná minden egyes kisebb birtokos a mezőgazdasági szeszgyár jogosultságát.

A mezőgazdasági szeszgyártás fejlődését gátolni nem czélszerű, azoban korlátozni kell annak jogosultságát és kellő méltányos igazságos alapra kel fektetni.

Végtére ha meg lesz állapítva egy bírónyos minimális mennyiségű szántó és kaszáló mennyiség a mezőgazdasági szeszgyár felállításához, ez még korántsem teszi azt, hogy a kisbirtokos is ne prosperálhasson? Mert hisz ott van ezen a téren is a szövetkezet eszméjének követése, mely uton az létesíthető.

Nagy tévedés lenne s egyszersmind hiba is, hogy a szeszgyártást csak is egyoldalú kérdésé tennők és csak is tisztán, egészen iparivá, vagy mezőgazdaságivá qualifikálnok.

Meg kell találni az igazi és méltányos utat és módot, melylyel karöltve mindkét érdek kielégítést nyer.

A legfőbb érdek az állam érdeke s ennek kellő megóvása mellett jön azután a mezőgazdaság érdeke.

Nem lett volna szabad felemelni a prémiumot 4 frt 40 kr.-ra, mert ez oly magas haszon a termelő részére, miszerint mindenki törekvése az leend, hogy ebben részesüljön s tán szerencseesebb eszme és kísérlet lett volna az egész prémiumrendszert eltörölni s olyan javaslatot teremteni, mely megóvja az állam és egy a mezőgazdasági mint ipari szesz földék érdekeit; mert itten érdek ellentéteket teremteni nem csak szerencsétlen politika, hanem nemzeti bűn lenne, mert az állami érdek mellett a fő czél az kell hogy legyen, miszerint ugy a kereskedelmi, mint a földmívelő osztály vélemény különbségét kellően megnyugtassa és kiegyenlítse.

Sombory Lajos,
cs. és kir. kamarás.

A Scott család.

— Angol regény. —

Az „Ellenzék” részére fordította: Amica.

II.

(Folytatás.)

(7)

— Herék, anyám, anyám! — mondja Nina szemrehányó hangon. Hogy képes engemet herének nevezni? Én az egész reggel irtam!

— Igen és az anyám a csontig varrta az ő drága öreg ujjait, — teszi utána Tilda, az anyja munkáját felvéve, hogy azt megnézze. Anyám, milyen szép ez a borostyán! Én nem tudtam volna azt ily remekül elkészíteni!

— Édesem, mindnyájunknak meg van a különböző képessége! — mondja Scottné szomorúan. Az én szakmám a himzés!

— Ugy van és itt jön Bobby a székekkel, jó fiu! — helyeslőleg. És most egyikre leülhet saját maga, de ha valaki jön, akkor a gyeppel kell megelégednie.

— Köszönöm, én azt gondolom, hogy eleitől kezdve a gyepeit választom, a Scottné lábaihoz leülve. Az embernek a lábait az utjában vannak, ha kint a szabadban ül székre.

— Szegény Cob, ez csak azért van, mert maga valóságos lámpaoszlopok női ki magát, — mondja Tilda szánakozó hangon. De azért kár a lábait hosszúsága felett sopánkodni, nagyon hasznosak azok, midőn az én ostoba tyukjaim a gerendák közé tojnak.

— Édesem, ne légy olyan goromba, — mondja az anyja.

— Oh, én nem csinálom abból semmit, szól közbe Bob, a mint szalmakalapját ledobja és ujjait rövidere nyírt haján végig húzza.

AZ „ELLENZÉK” TÁRGZÁJA.

1900. Május 15.

Egység és sokság.

Igen, igen, bizonyára sok minden nincs ugy, mint azt az ember képzélni szokta. Bizonyos, hogy az emberi elme nem elégszik meg a rideg valósággal, hanem újat is alkot, nem létezőt létre, életre hív. De az, a mit az emberi elme újat alkot, nem többlet, a mely a valóság megismerésén felül fennmarad. A valóságot a maga igazában és egészében nem ismerhetjük fel, épp azért, mert hát a valóság csak a maga egészében igaz — és mert az emberi elme a rá nézve hozzáférhető parányi részét a valóságnak is elferdíti.

A valóság a maga csupaszságában nem jelentkezik előttünk. És az a mondas, hogy némelyek kevesebbet, mások többet ismernek meg a valóságból, semmi egyéb hazug frázisnál. Vagy egész, vagy nem egész; vagy igaz, vagy nem igaz.

Senki sem ismeri meg az igazi valóságot, de valamennyien alkotnak maguknak egy világot. Az egy ugynevezett valóságból lesz millió képzelt, de azért igazán való világ.

A hányan vagyunk, annyi világ létezik. És e világoknak mindenike igazi világ: telve anyaggal és formával. Mindenik világ való világ, mert meg van mindenikben az egész

lét a maga összes tapasztalati attributumai-val. Érzések, érzelmek és kívánságok egy egyéni központtal: ez képezi mindenikünknek a külön-külön világát.

Mennyire különböznek egymástól ezek a világok! Hogy is lehetne ezeket egy és ugyanazon ható okra visszavezetni! Ezt nem is lehet megtenni.

Igaz: a merev és matematikailag kifejezhető törvényszerűségekre beleszorítható külvilág mindenütt és minden időben egyforma, nemesak azonos. De nem mindenki-nek egyforma ez a világ. A különféleség okai csupán mi lehetünk.

És tényleg így is van ez. Annak oka, hogy sötét szemüvegen keresztül a világot is sötétnek látjuk, míg rózsaszín szemüvegen keresztül a világot rózsaszínűnek látjuk, nem a világban, az ugynevezett változatlan valóságban, hanem a szemüvegen van. Persze: viszont a szemüveg sem tehet arról, hogy rajta keresztül a világ mindig egyforma.

A renaissance-nek nincs igazsága, mert a renaissance gondolata nem ép, nem egészes, nem igazi gondolat. „Tedd életedet a lehető legszebbé, alkossd magadnak meg művészi módon a lehető legszebb világot!” igen szép gondolat szép formában kifejtve, de nem gyökerezik a valóságban. Hiába való törekvés: mindnyájan nem vagyunk művészek, épp azért bizony nem tudunk mindnyájan műremeket csinálni a mi életünkben, a mi világunkból. Miért nem? Talán azért, mert nem akarunk? Igen, azért, vagy még helyesebben azért, mert ezt nem tudjuk mindnyájan akarni. Hiába, mindenki csak arra képes, a mire te-

hetsége van. Valamennyien még kívánni sem tudunk egyet.

Akarni pedig annyiféle! akarunk, a hányan vagyunk. Nagyon természetesen. A mindenségnek önmagában valósága, azonos-sága és egyformasága megtörik az individuumok sokféleségén.

És mivel az emberek oly különfélék, magától értődik, hogy az emberek összességbe és egységbe foglalva mindenféle formában: akár társadalomnak, akár államnak, akár fejnek, családnak, felekezetnek stb. stb. nevezzük az egység formációját, mindenütt az egymás ellen és különféle irányba ható erők szinjátékát tárják elénk.

Széthuzó és sokszor egymásellen ható erők szabályozójaként jelentkeznek a társadalomnak ideig-óráig nagyhatalmai: a tételes jog, a tételes erkölcs és a tételes vallás. Ideig-óráig uralkodnak csak ezek a testnélküli hatalmasságok, mert az emberek megváltoznak, az emberiség folyton folyvást megújul és ennél fogva az élet is megváltozik és más hatalmasságok kerülnek a trónra.

De az erkölcs, a jog, a vallás örökkön-örökké uralkodik. Ezek az eszmék főnkszhez hasonlólag halálukban fogantatnak és kelnek új, megváltozott életre. Változnak, de örökkön-örökké léteznek, mint a valóságban tényleg létező egység és sokaság kiegyenlítője. Az egyes emberek a maguk külön világával tényleg léteznek: sokság. Állam, család, felekezet stb. emberek egységbe foglalva tényleg léteznek: egység. Egység és sokság el-lentétek és mégis együtt vannak a kiegyenlítő hatalmak jóvoltából.

Dr. Bárány Gerő.

A felekezeti béke utján.

Kolozsvár, május 15.

Ujabb időben sok szó esik arról, hogy a felekezeti ellentétek, surlódások és türelmetlenség kezdenek lábra kapni és megbontással fenyegetik a magyar társadalmat, a melynek pedig aligha volt valaha oly nagy szüksége egysegre és tömörülésre, mint most. Sokan ennek még csak symptomáit látják, mások már dühöngéséről beszélnek, mások — s ha jól emlékszünk, a kormányelnök is egyik közelebbi beszédében — létezését is tagadják.

Mi, a kik hivatásunkból kifolyólag e tekintetben is figyelemmel kísérjük a társadalom érverését, olyan komoly és szomorú jeleket tapasztalunk, a melyre kötelességünknek tartjuk felhívni a társadalomnak, de különösen az érdekelt köröknek figyelmét.

Nem szólnunk arról az idegességről, mely egy idő óta (kezdetét nem nehéz meghatározni) a közönséges társalgásban is mutatkozik, mihelyt egyházi és felekezeti kérdések merülnek fel. Az ellenőrizhetetlen szóbeszédre nem akarunk építeni. De igenis szavunk van ahhoz az eldurvuláshoz, ahhoz a minden tisztességet és az irodalmi illem legelőmibb követelményeit is nélkülöző, gyűlölködéstől is tájékozott, megbélyegezni törekvő és határozottan igazgató hanghoz és modorhoz, mely immár az ellenőrizhető sajtóban is jelentkezik.

Ez ellen emeljük fel szavunkat. De mielőtt szólanánk, hogy valaki azt ne gondolja, hogy üres rémképek ellen harcolunk, mutatoul ime ideiktatunk egy kis izelítőt:

Ismeretes dolog, hogy a dr. Tüdös István által szerkesztett „Sárospataki Lapok” egyik közelebbi száma 15 pontba foglalta össze a protestánsok sérelmeit. E pontokat, a melyeknek hangja — tartalmuk nem ide tartozik — a legobjektivebb, a Gyulafehérvárt megjelenő „Köznyelv” ápril. 21-iki 16-iki számában a következőleg tárgyalja:

„Ev. Ref. Evangéliumi Tudomány, avagy pataki (és nem bihari) pontok.

Hogy sáros az a patak, a honnan ezek a Pontok erednek, azon seki emberfia ne csodálkozzék; minthogy reformátusok laknak ott, a hol pedig ilyenek vannak, ott a mi urunk Kálvin János születése óta semmiféle víz se volt tiszta: sem az erkölcs, sem a becsület, sem a türelem, sem a hit, sem a felebaráti szeretet, de logikévesebb mégis az igaz jószándék vízei, a minek nyilvános bizonyítéka az XV. kemény pataki pont, a miket a Sárospataki Lapokban előkvet Tüdös István dr. és a Bánffy Dezső erdélyi hívei számára elkrágot az Erd. Prot. Lap. De ime Mocsáry Lajos is megszólalt, sőt egy művészi dísznöcska árnyékában a legujabb ev. ref. nemes és szent tülekedés értelmi szerzője, Doboka gyöngye, Dezső báró főkurátor ur is megszólalt. A miből t. i. a művészi dísznöcska lareként való szerepléséből nemcsak az látszik, hogy az emberek mégis csak legjobban kedvelik a magukhoz illő társaságot: hanem az is, hogy a protestáns irodalmi süppedékek és nádasok összes reptilái, szárnyas és szárnyatlan lakói, így a tavaszi huzás iddjén, megest jó csomó szennyet fognak felpacsolkolni.

De ha ez az ő életemük. Mert a protestáns természetrajz tanúsága szerint nem azért protestánsok ők, hogy igazat is beszéljenek, avagy a megismert igazság ellen ne tusakodjanak. Mert a megnyugvás nem természetű. Mert a protestáns ösztön első és fő feltétele protestálni azaz veszekedni. . . .

. . . . A megreformált ige Sancho Panzának itt minálunk Erdélyben kiválóan ked-

ves alkalmi ohéma az erdélyi püspök Igazhittű, azaz ortodoxus papista létünkre babonásak nem vagyunk ugyan, de azért mégis ominozus dolognak tartjuk, hogy ők az erdélyi püspök ellen feliratozó bizottságot Bánffy Dezső főkurátor elsősege alatt a pokollal (Pokoly József tiszt. aa-ra érti ezt? Szerk.) kombinálták s mert lám, bár minden igazhittű ortodoxus kálvinistának biztos a Kálvin János paradicsoma, tartunk tőle, hogy Várna, Csacza, Stomfa nincsenek belealkudva az ev. ref. predestinációba.

„Köznyelv” cikkezője azután rendre veszi a „Tüdös István írástudó” cikkeit a „feneketlen ostobaságnak és mérhetetlen ev. ref. nemes és szent elfogultságnak 15 kemény pontozatját”, hogy azokat kellőképpen mögteremtézzük.

Az 1. pontra, melyben Tüdös azt írja, hogy a modern reverzális hajszja miatt 50 esztendő múltán csak irmag lesz a reform. magyar”, a „Köznyelv” így felel meg:

„En magam tiszta szívemből kívánom, hogy teljesüljön Tüdös Bálám Lilájának (érted-e ezt oh Tüdös dr.?) jóslata az 50 esztendőkre való nézve. De mindjárt.

Mert lám, ezt a szegény Magyarországot a XVI. században két rettentő csapás érte: a török hódoltság és a kálvinistaság. A töröktől a pápák pénzén s a nyugati pápisták segédelmével csak megcsabadult valahogy. De igaz jólét, nemzeti nagyság és erő, béke és megelégedés csak akkor fog ismét visszatérni, ha csakugyan teljesül, a mitől Patak tüdőse annyira fél. Mert itt a földön minden békeességes társas együttélésnek fő akadályai a magyar reformátusok. . . . És mert az isteni gondviselésnek meg vannak a maga utjai; ugy látszik, hogy ez évszám (1895) utmutatója lesz a magyar kálvinistaságnak oda, a hova való — a pokolba. Hát ez így elég jól is van.

. . . . „Hogy ők (a kálvinisták) mikor és mitől mentették meg a hazát, azt nem írja Tüdös dr., de hogy nagy jót tenne a hazával, a ki tőlük megmentené őt, azt ime, én megírom, mert sokan hiszik.

Tüdös azon pontjára, hogy a kath.-ok már nem alkalmaznak protestáns embert — így replikáz:

„Erre azt kell írunk: **sajnos**, hogy nem igaz,” sőt a protestánsok nem alkalmaznak katolikust „ha csak hittagadónak, kálvinista eretneknek át nem vedlik.”

Arra a pontra, hogy a protestáns püspököket el nem ismerik, feleli:

„Hát ezt még *Bartók* uram házi varjuja is képtelenségnek tudván, nem krákgotta utána a pataki sáros tollu kollégának. Hogy nekik nincs püspöktük? *Hát hiszen hitük sincs*; a hol pedig ker. hit nincs, minek oda a püspök?!”

Hogy az egyház”politikai pártot alkot: erre azt írja:

„Ha teszi törvényes joga van hozzá!.. a politika nem kálvinista privilegium. Már t. i. a tisztességes politika. Ellenben kész szívvel elismerem, hogy a *tisztességtelen* politika mindig kálvinista monopoliom volt s ma is az, azzal a különbséggel mégis, hogy ma már a kazárokkal kell rajta megosztolni.”

Nem folytatjuk a szemelvényeket. A ki kíváncsi rá, olvassa el az egész cikket.

Mi a magunk részéről csak egy pár megjegyzésre szoritkozunk. A lap, a mely e cikket hozta, a „Köznyelv” homlokán ez áll: „Az erdélyi róm. irodalmi társulat heti közlönye.” Tehát méltán volna tekintethető e ezik „Adaleknak a róm. kath. irodalom történetéhez a XIX. század utolsó évében?”! Ezt a hangot valjia a magának az erdélyi róm. kath. irodalmi miveltés?!

Vagy egy másikat: A „Köznyelv” szerkesztői névsorában tekintélyes theologiai tanárok, gimnáziumi tanárok, lelkészek van-

nak. Az a hang ez, a melyen ott a hívek felekezeti türelemre, a tanulók társadalmi békére és illemre és az ifjú papok a keresztény felebaráti szeretetre mindenik igazságszeretetére oktattatnak?

E hang ismeretlen volt előttünk eddig régen a „Köznyelv” hasábjairól: mióta és honnan tanulta? Ilyen szellemeskedéseket, ilyen vicceket, ilyen hangot csak XVII. század kath. irodalmában, Pázmány korából is merünk. Vagy talán a „Köznyelv” körül *jezsuita* settenkedik? Azám, ugy tudjuk Majláth püspöknek jezsuita gyóntató atyja van. Az erdélyi róm. kath. egyházmegejét tehát ez az ismeretlen nevű ur kormányozza. Ez által érthető lesz minden. Az is, ha mi újólag felhívjuk a figyelmét minden érdekelt tényezőnek erre a cikkre s köztük a *királyi ügyészt* egyelőre csak annyira, hogy szerezzze meg a „Köznyelv” 1900 ápril. 21-iki 16-ik számát bizonyos, *később okvetlenül elkövetkező* összehasonlítások számára.

Spectator.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot 1900. május hó 10-én.

(A m. kir. földmívelési miniszterhez a gazdasági tudósítóktól beérkezett jelentések alapján.)

Május hó első harmadában többnyire kedvező enyhe és esős időjárás uralkodott, minek folytán a növényzet szépen fejlődött és csakis a május hó 10—13-án bekövetkezett hidegebb időjárás következtében megakadt fejlődésében, sőt helyenként a május 12-én és 13-án beérkezett távirati jelentések szerint a fagy és havazás miatt némi elmaradás is mutatkozik, főleg a rozsban és általában a tavasziakban, melyekben a gaz és acat is terjed. A hideg idő a szőlők fejlődését károsan befolyásolta, sőt a május 12-iki és 13-iki fagy, mely az ország nyugati, keleti és északi részére terjedt, a szőlőkben jelentékeny kárt is okozott. Szenvedett a gyümölcs is, továbbá a kerti vetemények, répa, burgonya és helyenkint a tengerin kívül még a korán kalásztolt rozs is.

Összefoglalva az elmondottakat, a buza vetések közül a koraiak a legjobbak, míg a későiek ritkák és kevésbé is bokrosodtak.

Az erdélyi vármegyékben csekély kivétellel kielégítő, ugy az őszi, mint a tavaszi buzavetések, ugy, hogy az egész országra nézve az őszi buzavetések közepesen állanak.

Az őszi rozs a Duna bal és jobb partján ritka és gazos, keveset javult. Kalászt részben már kihányta, az egészen gyenge vetéseket takarmánynak lekaszálták. A Dunatisza közén javult és bár többnyire ritka, azért mégis erőteljes szép kalásza folytán nagyobbára kielégítőnek jelezhető.

Az erdélyi vármegyékben az őszi rozs szintén csak gyenge közepes, ritka és gazos. A rozsvetések tehát országos átlagban alig közepesek.

Az őszi árpa többnyire kielégítően és jól fejlődik.

A tavaszi árpát a májusi sok eső és enyhe idő előnyösen megajvította, mindazáltal az utóbbi fagy néhol fejlődésében ezt is visszavetette. Sok helyen sárgul, gazos és ritkák.

Az a hideg idő miatt néhol szintén sárgul és helyenkint rosszul is bokrosodik, nagy átlagban azonban teljesen kifogástalanul áll, sőt itt-ott üde zöld színű és erőteljes. Acat és gyom sok van benne.

A tengeriben szórványosan a május hó 12-iki és 13-iki fagy szintén kárt okozott, országos átlagban a korai kielégítően kelt és elég jól áll.

A szőlőkben a május hó 12-iki és 13-iki fagy sok kárt okozott, helyenkint nagy a

veszteség. A szőlők permetezéséhez már hozzáfogtak az Alföldön.

A gyümölcsfákat többnyire virágzás közben érte a fagy és így azok sokat szenvedtek. Egyes vidékeken jó formán nincs is kilátás egynegyedrésnyi termésre.

SHINHÁZ.

Slaviansky estéje. Szép közönség gyűlt tegnap a színházba, hogy *Slaviansky Nadina* társulatának előadását meghallgassa. A közönség szereti az új és idegenszerű dolgokat s így az orosz énekeseket is totszéssel fogadta. Az orosz népdalok mindenestre szépek s érdemes is olyan precíz előadásban meghallgatni, mint a milyenben Slaviansky társulata adta elé. Az énekkar különösen pianóval aratott tetszést. Különben egész este pianóztak, a mi nem azt jelenti, mintha az orosz zene csupa ilyen álmagat, egyhangu darabokból állana; hanem ugy látszik Slavianskyk mindent így elpianóznak, még a mit nem is így kell előadni. Természetes, hogy így unalmassá válik ez az örökös egyformaság és nem képes érdekessé tenné egy egész színházi estét. A közönség azonban tapsolt, több számot megismételtetett s különösen a *balalaika* zenekart tapsolta meg sokszor. Ebből az estéből az a tanulság, hogy minden nemzet fiaiban van élelmesség, csak bennük nincs és ha, mondjuk, a tordai dalkör Oroszországba menne körutrá hasonló apparattussal, nagyobb sikert is arathatna, mint ez az énekkar.

P. Márkus Emilia, a budapesti Nemzeti Színház tagja, vendégföltrepteit a hirdetett sorrendben már csütörtökön megkezdte, pénteken és szombaton folytatja. A művész nő távirailag értesítette erről az igazgatóságot, mely sietett óhajának a legnagyobb készséggel eleget tenni.

A kis szűkevény csütörtökre kitzított harmadik előadása *vasárnapra* halasztatott.

Kolozsvári Bethlen-bástya és városi muzeum.

Szvacšina Géza kir. tanácsos polgármester vezetés alatt vasárnap d. e. 10 óratól 12 óráig gyűlésezett a városash tanács-termében egy népes bizottság.

A gyűlésen jelen voltak: Békésy Károly, az Erd. Muz. pénztárnoka, Deáky Albert, az Ereklve-Muzeum elnöke, Czetz Gyula város-gazda, Debreceeni Balázs városi főmérnök, Fekete Nagy Béla városi tanácsos, Feilitzsch Arthur br. orsz. képviselő, dr. Farkas Lajos min. tanácsos, egyet. tanár, Ferencz József unitárius püspök, dr. Kossa Elemér jegyző, Kuszko István, az Ereklve-Muzeum öre, dr. Márky Sándor egyetemi tanár, Póczy Mihály főmérnök, dr. Posta Béla egyetemi tanár, az Erd. Muz. régiségtár öre, Szvacšina Géza polgármester mint elnök.

Népszerű volt a tárgy s ugy látszik, ez hozta össze teljes számmal a meghivottakat.

Szvacšina Géza kir. tanácsos polgármester előadja, hogy a Bethlen-bástya megemlése, megfelelő helyreállítása és esetleg egy városi gyűjteménytár odahelyezése érdekében hirta össze a gyűlést.

S mielőtt a részletekbe bele mennének, felteszi azt a kérdést, szükségesnek tartja-e a bizottság azt, hogy e történeti értékkel bíró emléke a városnak a jövőre számára fenn-tartassék?

Az értekezlet egyhangulag a bástya fenntartása mellett nyilatkozik.

Kosa Elemér jegyző olvassa ezután az ereklve muzeumnak másfél évvel ezelőtt beadott átiratát, melyben a Bethlen bástyát a katonai bérlet alól kivonni kéri és ajánlja, hogy az megfelelően helyre állítva városi muzeumnak rendeztessék be.

Olvassa a polgármester erre adott válaszát, mely szerint a bérletet felmondja és az átalakítás iránt a közgyűlésnek előterjesztést fog tenni.

A bérlet ez idei tavaszra felmondván, a bástyából a katonaság kihurcolkodott.

Ennek hírére az ereklve muzeum, mint lapunk is említette, a bástya felhasználása iránt javaslatot tett.

Olvassa a jegyző a Békésy Károly dr. erdélyi muzeumi pénztárnok által szövegezt és egy kiküldött bizottság által beadott memorandumot, mely adatokkal részletesen kimutatja, hogy a bástya a várfallal együtt a vegyes házbeli királyok alatt épült. A Rákóczy forradalom alatt felrobbantották, azonban felépítették ismét. Egyik legerősebb építménye a hasonló bástyáknak, számos lőréssel 16 ágyú és a puskások részére.

A memorandum rámutat arra, hogy van egy miniszteri rendelet, mely egyenesen megtiltja a bástya lerombolását. A bástyát különben muzeumi célra különösen alkalmasnak tartja. A sok utánjárással írt szép memorandumot dr. Márky és dr. Szádeczky tanárok is aláírták s helyesléssel vette a gyűlés ezt tudomásul.

Szvacšina elnök azt ajánlja, hogy már most sorrendbe vesse a feltekt kérdések.

Békési Károly dr. ugy véli, hogy az ereklve muzeum bizottsága, melynek eddigi szép működése iránt tisztelettel és elismeréssel adózik, 48—49 tárgyak gyűjtésére ala-

kult s így a városi muzeum létesítésére *szaktudással nem rendelkezik*. Ő azt óhajtáná, hogy szakértőkkel rendeztesse be a város a bástyában a létesítendő muzeumot.

Deáky Albert az ereklve muzeum elnöke felvilágosítja Békési Károlyt a tényekről. Az ereklve muzeum a város védnöksége alatt áll. Igazgatóságában a mindenkorai polgármester a képviselő. E benső és szoros viszony, mely a muzeum és a város között áll, indította a muzeumot arra, hogy a tanács figyelmébe ajánlja a Bethlen bástya megemléstét, a bérlet alól kivételét és muzeumi célokra való berendezését, hogy meg mentessenek a város multját, történetét magyarázó amaz emléktárgyak, melyek közül már eddig is igen sok elveszett s a melyek ezután is veszendőbe mennének.

Az ereklve muzeum örül, ha akad e kérdés megoldására vállalkozó testület, nem keresi azt, hogy feladatait mások munkájának elvételével szaporítsa.

Posta Béla dr. az erdélyi muzeumot tartaná illetékesnek a kérdés megoldására és nem szeretné, ha ennek konkurrenciát csinálnának egy új városi muzeummal, mert azt az intézményt kell erősíteni, a melyik már meg van. Különben a régi az újabbnak hátrányára válnék.

Az erdélyi muzeum legjobban gondoskodhatik a Bethlen bástyáról is. A városi gyűjteménytár létesítésénél 3 kérdés tolu előtérbe. A *helyiség*, a *személyzet* és a *dotáció*.

Hozzá szóltak ezután még Fereacz József püspök, Békésy Károly és mások.

Márky Sándor dr. a bástya körül kerítés és a körül levő terület parkirozását óhajtja. Ugyan ezt javasolta ezelőtt másfél évvel az ereklve muzem is, figyelmébe ajánlván a parkirozást külön átiratban a szépítőegyletnek és a reform. főiskola előjáróságának, mint közvetlen szomszédnak. A gyűlés 12 órakor ért véget.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, május 15.

A megtépett kabát.

— Sétatéri románca. —

Fagyos szenteknek ime vége már,
Sétáteren száll május balzsama
S a méla hold ezüstös fényt lóvel,
Bokorból zeng a csattogány dala.

A hívös est mórörba ringat el,
Szermes szível, karba, kar repül
Elrejtett zugban, a hol kis pad áll
Az ajkak forró csókja egyesül.

„Szeretlek” — szól a férfi — és szívet
Szállaj szeveledre lángja gyújtja fel!
„Tied vagyok!” susogja rá a nő
S az izzó csókra, izzóbb csók felel.

A kéj özönben uszó párokat,
Egyszerre dörgő hang riasztja meg:
Erös marok a frakk szírányába kap,
A férfi illan, — és a frakk roped.

.
A megcsalt ur, most csábítót vadász,
Kezében egy letépett rongy darab . . .
Am a csábító új kabátot ölt
S kaczagva új kaland után szalad!

(t. p.)

— **A függetlenségi párt értekezlete.** Mint tegnap írtuk, a kolozsvári függetlenségi és 48-as párt intéző bizottsága holnap délután 5 órakor az „Ellenzék” szerkesztőségében ülést tart. Az értekezleten igen fontos ügy fog tárgyalás alá kerülni, azért az elnökség kéri az intéző bizottság tagjait, hogy szíveskedjenek mentől számbanban megjelenni.

— **Az unitárius fótanoda új palotája.** Bámulatos gyorsasággal épül a belmagyar-utczában az unitárius fótanoda palotája. Reményik Károly építész-mérnök, ugy látszik, még a kitzított határidő előtt tetőalá akarja juttatni az impozánsnak ígérkező épületet. Dacára, hogy a közúti miatt az anyagok szállítása szerfölött nehéz, az építés oly gyorsan halad előre, hogy csak a legnagyobb elismeréssel lehet az unitárius státus Reményik Károly iránt.

— **Szentes és Ugron.** Szentesről jelentik: A szentesi függetlenségi párt vasárnap déltán gyűlést tartott, a mely fölháborodással vette tudomásul az Ugron Gábor ellen indított hajszát. Sima Ferencz indítványára a gyűlés Ugron Gábor személye iránti való törhetetlen, szilárd ragaszkodását fejezte ki s őt a függetlenségi párt diszelnökévé választotta. Elhatározta továbbá a gyűlés, hogy Ugron arczképét a pártkör számára megfősteti s nagyobb ünnepegy keretében fogja leleplezni.

— **Végh Bertalané urnő.** Végh Bertalan 48—49 beli ezredes neje, mint részvétellel értesülünk, súlyos betegnek fekszik. A betegürő látogatására Budapestről Kolozsvárra leutazott Végh Arthur orsz. gy. képviselő a súlyos beteg urnő fia, valamint Török Bertalan képviselő is. Ohajtjuk, hogy az a szeretett és tisztelt, a melylyel férj, fű rokon és nagy számú tisztelő a gyöngéd nemes lelkű és kiváló urnő iránt viseltetik, adja viszsza a betegnek régi egészségét.

— **Eljegyzés.** Úrmósi Károly unitárius lelkész Jánosfalván, a napokban jegyet váltott, Kántor József gyalui körjegyző és neje fiatal, művelt és szép leányával. Az eljegy-

zés a menyasszony szüleinek a házána, szük családi körben e hó 12-én történt.

— **Kinevezés.** Dr. Gyalui Farkas, egyetemi könyvtári tisztviselő és igazgató helyettes, a vallás és közoktatásügyi miniszter a könyvtári állás VIII-ik fizetési osztályába nevezte ki, könyvtári címmel és javadalmazással.

— **A Teleki Blanka-kör.** Megjelent a Teleki Blanka-kör tizenegyedik évkönyve, melyből megtudjuk, hogy a körnek 167 tagja van. Ezzel kapcsolatban De Gerandó Antonia tudatja:

A Teleki Blanka kör pályázatát hirdet, hogy 2000 korona stipendiummal egy évre Párisba küldjön egy irodalmi vagy történelmi szakon működő tanítónő azért, hogy magát a művészi tanításban kifejlessze, ne csak száraz tényekkel, adatokkal, törvényekkel és formulákkal terhelje növendékeinek emléket, hanem képzeletéhez, lelkéhez, szívéhez, egész lényéhez szóljon és az embert ébressze életre, művelté tegye. Ezért 1-ór kitűnően kell tudnia francziául, hogy a Collegi de France és Ecole des beaux arts előadásait hallgathassa. Mindenekfelett pedig művészi érzéssel legyen megáldva. A ki pályázni akar forduljon kérelmével a Teleki Blanka kör elnökéhez Trencsintér 4. Kolozsvár. Junius 10-ig kell a pályázatot beküldeni. Az illető július elején indulna Párisba, hogy kissé tájékozza magát az előadások megkezdéséig és egy családnál lenne Párisban elhelyezve.

— **Az Ugron-párt tervei.** A Magyar Hírlap ma ide érkezett száma a következőket írja:

„Bartha Miklós Kolozsvárt, megjelenő lapja, az „Ellenzék”, azt a regényes hangzású hírt közli, hogy az Ugron-párt részéről kétszáz képviselő ellen tesznek összeférhetlenségi bejelentést. Közük az összeférhetlenségi bizottság s a Kossuth-párt minden tagja, valamint a szabad-elpárt vezérei és alvezérei ellen.

A M. H.-nak igaza van, hogy e sorok lapunkban jelentek meg, de elfelejtette e pár bevezető sort is ezírtalni:

„Mi után az Ugron-párt értekezletéről mindezeig hivatalos értesítést nem adtak ki, a Ház folyosóján azt beszélték, hogy az Ugron-párt stb.

Ebből mindenki meggyőződhetik, hogy a M. H. által inkriminált hírt, nem mint pozitív, hanem csak mint folyosói hírlést közzöltük.

— **Évzáró ünnepély.** A kolozsvári r. kath. főgymnásium ifjúságának önképző köre és daliskolája vasárnap délután az intézet tornatermében páratlanul nagy érdeklődés mellett és fényes sikerrel tartotta meg évzáró ünnepélyét.

Az ünnepélyt az ifjúsági dalárda nyitotta meg „Atyám jól tudod” cz. kardalal, melyet pompásan adtak elő, s lelkes tapsokat provokáltak. Ezután Petrá József, az önképzőkör elnöke tartott általános figyelem között szépen kidolgozott beszédet, mely után az ifju szónokot minden oldalról zajos óvázciókban részesítették. Tompa Béla második oszt. tanuló, egy okos kis fiú lépett elő, s korához képest szokatlan bátorsággal és értelmességgel szavalta el Tompának a „Golyához cz. költeményét. A kis Tompát lelkesen megénezték. Majd a dalárda A hársfa és Viharban cz. dalok precíz és hatásos előadásával aratott zajos tapsokat, melynek elhangzása után Pap Alajos és Petrá József ültek a zongorához s Keler Bélának Magyar vigjáték nyitányát játszták el sok gondnal és fejlettel képviseli készséggel. A közönség elismerő tapsokból bőven kivették a részüket. Ezután Seprényi Imre Váradi Antalnak „Indus” cz. költeményét szavalta el, teljesen átértve e szép mű szellemét és hiven interpretálva annak szépségét zajos tapsokkal fejezte ki a közönség elismerését. Sokat és élénken tapsoltak Jakab Sándort, a ki Vörösmarti szép Ilonkájának gondos és értelmes előadásával szolgált rá az elismerő nyilatkozatokra. A dalárda magyar népdal egyveleg énekel teljes sikerrel és viharos tapsok közt. Ráadásul is kelle szolgálnok. Még Ajtai K. Pál az önképzőkör főjegyzője tett rövid jelentést az önképzőkör ez évi működéséről, s a pályázatok eredményéről. Ezután Petrá József adta elő. „A légy” czimű vig monologot. A közönséget az élénk és temperamentumos szónoklat állandóan élénk derülttségben tartotta, s a szónokot percenként tapsolták és kihívással tüntették ki. A ritka siker ünnepélyt Petőfi csatadala fejezte be, melyet zenekar kísérettel a dalárda adott elő trappans sikerrel. Ezt ismételnök kellett.

— **A gyilkos pálinka.** Vigyázzon a ki pálinkát iszik, hogy kísértebe ne essék, mert a pálinka az ördög itala. A pálinka magában is méreg, hát ha még ráadásul megmérgezik, mint a hogy az történik naponta, a miről közelebből számot is adunk.

Most egy áldozata van a mértéktelen pálinkaivásnak és a kolozsvári kir. törvényszék előtt áll egy korcsmáros, emberölés vétsége miatt. Jaskó Márton, Moldován és Pap Jón győrfalvi lakosok benyalkoltak két liter gabona pálinkát. Erre Jaskó Márton a vendéglőnek fogadást ajánlott arra — hogy ő még egy féllitert megiszik abból a mérges szilviorumból, a mit *Kirilenfy* Gábor korcsmáros árul.

A feleknek tetszett a fogadás, a tallérokat kiguborálták az asztalra, a nyertes besöpörhetti. Jaskó kikérte a félliter pálinkát. A vendéglős tudta, hogy a játék veszélyes, figyelmeztette reá a fogadást tevőket s kikötötte, hogy Jaskó 2 óra alatt igya meg az erős szilviorumot. Jaskó azonban megitta egy félóra alatt, de *megie vesztett.* Elvesztette legdrágább kincsét, az életét. A pálinka megölte a szerencsétlen embert. A vendéglős ellen a gondatlanság által okozott emberölés miatt ma volt a tárgyalás, Bodor Károly elnökölt. Szavazó bírák dr. Cs. Endes Miklós, Császár Károly, dr. Lázár Ernő jegyző. Vádlottat Deáky Albert védte. Törvényszéki orvosszakértők dr. Kenyeres Balázs egyetemi orvos tanár, dr. Kerekes Gyula törvényszéki orvos.

Az orvos szakértők véleményét Kenyeres Balázs olvasta fel. A vizsgálat és bonczolat szeszmergezést konstatált. Azonban az áldozat szervezete már el volt gyengülve, szíve, tüdeje és mája el volt zsírosodva, ez okozta, hogy az 1 liternyi ital alkohol tartalma halált okozott.

Dániel Lajos alügyész közvádó, szépen megokolt beszédben kéri a 290. §. alapján a korcsmárost megbüntetni s az özeveg és 3 árának kártérítést megítélni.

Deáky Albert védő beszédében alapos és mély tudással igyekezett beigazolni, hogy a vendéglős óvatosság tekintetében a legmesszebb menő rendszabályokat alkalmazott s hogy a halál mégis beállt, annak a vendéglős oka nem lehet. Szép beszéde nagy hatással volt a hallgatóságra. A bíróság fel is mantette vádlottat emberölés vádjá alól, valamint a kártérítés alól is és kihágásban monodta ki bűnösnek s 100 korona pénzbírság, esetleg 5 napi elzárásra ítélte. Az ítélet jogerős lett. A tárgyalásnak fél 2 órakor volt vége.

— **Egy állomás főnök jubileuma.** A m. kir. államvasutak medgyesi állomásának főnöke Árkos Mihály Károly vasárnap ünnepelte meg vasuti szolgálatának 25-ik évfordulóját, melyet Medgyes és környékének intelligenciája és polgári, egyházi és katonai hatóságai arra használtak fel, hogy a közszeretben álló állomásfőnök iránt leróhasa a tisztelet és becsülés tartozását. Az évforduló fényes ünnepélyességek közt foly le vasárnap. A hatóságok, egyletek, testületek és az előkelőségek sorra felkeresték az ünnepelték szerencsekívánataikkal. Este fényes bankettet rendeztek a tiszteletére, melyen minden számotévvő férfiú egy az egyház, mint a katonaság részéről is megjelent. Az ünnepelt érdemeit, s közéleti tevékenységét sorra magasztalták, tősztozók s a jubiláns meghatva fogadta az óvázciót. A jubileumon a kolozsvári üzletvezetőség is képviseltette magát. E minőségben résztvettek az ünnepélyen Pollák Lajos máv. felügyelő, Bodó Lajos, Árkosi Lajos, Velsér Lajos, Sek László, Bartha István máv. hivatalnokok, s a szomszédos állomásokról is igen sokan.

— **Hymen.** Bréver András Hosszuhati m. á. v. állomás előjáró, eljegyezte Weninger Johannát, Berettyó Újfaluban.

— **Beksis Gusztáv választói között.** S.-Szt.-Györgyrol írják: Beksis Gusztáv, városunk képviselője vasárnap délután ideérkezett. Az indóháznál óriási közönség fogadta s Benedek János üdvözölte. A képviselőt Császár Domokos győgyörű négyes-fogata hozta a városba, utána fellobogózott, hosszú kocisor következett. Este bankett volt díszletére, a melyen Beksis a többiek közt kijelentette, hogy nem politizálni jött ide, hanem barátságos kézzszerítésre. Ha mégis politikáról kell beszélni, az az erdélyi politika. De az erdélyi politika nem más, mint székei politika. Kormányok jöttek és mentek, de nem csináltak ilyen erdélyi politikát. Ma büszkén elmondhatja, hogy van erdélyi politika, a melyet minden kormány és hivatal politikusk kell, hogy vezérfonalul maga előtt tartson. Ez az erdélyi magyarság megerősítése, a mit csakis a székeiység megerősítésével lehet elérni, hogy gazdaságilag és kulturailag megerősíttessék a székeiység.

— **Majláth püspök utja.** Majláth püspök tegnap Udvarhely vármegye törvénhatósága nevében Uj-Székely községnek dr. Domokos alispán beszéddel fogadta. A püspök kíséretében voltak: Hollay főispán, gróf Toldalagi, gróf Mikes, Kereszturton Gálffy főszolgabíró beszédére a püspök a felekozott egymásközi békéjének szükségességét hangoztatta. Sándor Domokos tanár, a katolikus egyház nevében a diszkapunál, Jakabházy főbíró a város részéből üdvözölte. A menet a a templomba vonult. Az ajtónál Oláh Antal plébános átadta templom kulcsait. Az ünnepi istentisztelet után a plébánosnál ebéd volt, melyen az összes küldöttségek részt vettek. Kereszturton ma a püspök a vármegyében hat hétig tartó körutjára tovább indul. A püspököt bevonulásánál mozsárlövéssekkel, bandériumal és zenével fogadták, a város zászlódiszt öltött.

— **Jégfelhők ágyúzása.** Vasmegye gazdasági egyesületének értesítőjében a következőket írja egy gazdasági író, aki az ágyútelepek hatását egy hónapig tanulmányozta. „A lövöldözés hatása, mondhatom, bámulatos. Szemtanuja voltam, midőn a legvéresebb alakú, olomszürke és fehér fellegek rohantak Magyarországra felől, honnét a jeget kapjuk itt Fürstenfeldben. A felhők jellege tiszta jégfelhő volt. S mikor Fürstfeld fölé értek s bejutottak a felhőágyúzás kiterjedt hálózataiba, egyszerre átalakult minden, a felhők meg szelidültek, közönséges kék esőfelhő lett belőlük. Tényleg egy jó esőnél nem kapunkunk egyebet. Engem a látottak meggyőztek arról, hogy nagyon sokat lehet reményleni ezen új

védekezési módtól. Egy lövöldözésnél azonban megkészték kissé és daczára annak, hogy a zápor lezuhogásáig gyorstűzéssel dolgoztak, néhány szem borsó esett, de jég ekkor sem. Másnap rá ismét rettenetes volt az ég, olyan fellegek rohantak föl, miszerint azt kellett hinnem, hogy 100 mozsártelep sem lövi szét a fehér fellegeket. Jég kikerülhetetlennek látszott, ekkor készen voltam rá, hogy mindent el fog verni a jég. Alig 10—15 perc alatt úgy szétlőttek a telepek mindent, hogy eső is csak kevés lett, nem villámolt, nem dörgött egyetlen egyet sem, az égbolt ekkor igazán csodálatra ragadó módon változott meg a lövészek által behálozott területen. A felhők csoportulása, jellege, alakja, színe egyszerre szelid alakot öltött. Szóval ezen egy havi eseményeket és tapasztalatokat sohasem fogom elfeledni.”

— **20,000 korona egy csikóért.** A sportvilág rendkívüli érdeklődése mellett tartották meg Budapesten tegnap délután 2 órakor a Tattersall helyiségében az éves telivészekök tavaszi árverését. Elsőbben a longyeltői ménes csikói kerültek árverésre, melynek Zichy Béla gróf a tulajdonosa. Mind a három elővezetett csikó elkelt. A legmagasabb árt egy Bona Vista-tól származó pej méncsikó érte el (anya Szende), melyért nem kevesebb, 20,100 koronát kellett adnia Szemere Miklósnak, hogy tulajdonába kerüljön.

— **Elveszett a tegnap este Farkas utcai ref. templomtól a Kultorda utcájá vezető uton egy arany lánc medálommal, becsület meg találó vigye az „Ellenzék” kiadói hivatalába, hol illó jutalomban részesül.**

— **Egy elveszett arany pecsétnyomó gyűrű — A. P. bettivel, ametszt köben — megtalálódja a rendőrségnél jutalomban fog részesülni.**

Mulatságok.

A tanárjelöltek majálisa iránt, mely folyó hó 16-án, szerdán lesz a Lövéde kiújított helyiségeiben, városzerte nagy érdeklődés mutatkozik. A gondos rendezőség, melynek élén Janovics Jenő áll, már szétküldte a csinosan kiállított meghívókat. Jegyeket lehet váltani Bittó Rezső és Schuster Emil urak főtéri üzletében.

Gazdászok majálisa. A kolozsmonostori gazdasági tanítást segélyző egyesülete szombat, május 12-kén tartotta meg majálisát a sétatéri kioszkban. A táncz helyiség egészen megtelt előkelő közönséggel, különösen a gazdász ifjuság volt nagy számban. A mulatság jól sikerült, kitűnő hangulathoz folyt le. Krónikáskunk egy hiányt jegyzett fel csak, azt, hogy kevés volt a nő. Ez új és különös tünet, hiszen mindenütt arról panaszkodnak az egész világban, hogy több a leány, mint a leány. Ez volt különben Kolozsvárt az első nyári mulatság.

Hidalmás közönsége a kolozsmegeyi tankerületi tanítótestület „bányfi-huayadi és almásmenti” fiókkörének 1900. év május hó 23-án Hidalmásban, az állami iskola helyiségében tartandó tanítói gyűlésével kapcsolatosan a „Tanítók-Háza” javára zártkörű tánczesélyt rendez. Védnökök: Gróf Bethlen Ödön, Kozma Ferencz, Szacsavay Sándor, Sombory Lajos. Elnökök: Münstermann Győző, Schopf Gyula.

Egyetemi köri majális. A kolozsvári Egyetemi Kör folyó évi Junius 1-én a sétatéri kioszkban zártkörű majális rendez. A re dező bizottság a majális elnökének egyhangulag Fabinyi Rudolfot, az egyetemi Kör buzgó alelnökét választotta meg. Alelnökök lettek Székely Tibor és Ujhelyi Sándor, pénztáros Szőke Sándor, titkár Meskő Miklós, ellenőr Málnási Rezső, czigány bíró Sárkány Lőränd. A rendező bizottság előleges intézkedéseit már megkezdte s azon fog igyekezni, hogy az egyetemi kör iránt érdeklődő közönség egy kellemes mulatságban részesüljön.

Az „Ellenzék” panaszkönyve.

A Hosszu szappany utcájában egyetlen kút van s az is hónapok óta oly rozg, hogy a szerkezetét meg inkább romboló hosszás rángatások után is alig jön víz belőle. Mi fizetjük a vízvezeték fel díját, még sincs bár egy vízvezetékű kút utcánkban. Többször kértük Czece városgazda urát, igazítsa meg a régi kútát, de csak a száraz ígrettel maradtunk. Kérjük egész tisztelettel a polgármester urat: tekintse e mindnyájunkat bosszantó állapotot, — hasson oda hatalmával, hogy bár e kút vízéhez juthassunk, mert háztalajdonosaink sem vezetettén be lakásaikba a vízvezeték, cselédet a távolról vízhozásért ma holnap nem kaphatunk s ha kapunk is, alkalmat nyújtunk vele a tekerésre, a mi újból dupla bosszuság az asszonyainknak.

Kolozsvár 1900 május 14-én

Egy lakos

LEGUJABB.

Az „Ellenzék” távirati, telefon tudósításai és sürgöny-levelei.

Inkompatibilitás.

Budapest, máj. 15.

Az összeférhetlenségi esetek egész sorozatát szándékozik a szocialdemokratapárt a képviselőház elnökének bejelenteni. A ma bejelentett három eseten kívül, melyeket ismert szocialisták

írtak alá, mint bejelentők és tanuk, a szocialdemokratapárt vezérei pártállásra való tekintet nélkül már legközelebb számos képviselőt ellen újabb összeférhetlenségeket fognak bejelenteni. A bevádolt képviselők nemcsak a kormánypárthoz, illetőleg a volt nemzetipárthoz tartoznak, de lesz közülük egyik-másik, a ki a néppárthoz és a függetlenségi párthoz tartozik.

Kivándorlás.

Budapest, máj. 15.

A bácsmegeyi kivándorlás ügyében írják a „Kel. Ért.”-nek: A mozgalom, mely bácsmegeye némely községeiben már néhány év óta észlelhető, kivándorlásnak távolról sem minősíthető. A munkásnép, mely idehaza, kellő keresetre szert tenni nem tud, szívesen fogadja a Németország különböző vidékeiről érkező ajánlatot, mely amunkásoknak a nyári hónapokra megfelelő ellátást és kellő keresetet biztosít. A magyar munkásokkal a német gazdák annyira megvannak elégedve, hogy szívesen fizetik meg az illetőknek a kiutazás és a hazautazás költségeit. Évenként körülbelül 25—30,000 galicziai és orosz származásu mezei munkás van szükség Poroszországban, akik helyébe szívesen alkalmazzák a magyar munkást, mert — mint a gazdák mondják — egy magyar munkás többet ér, mint két orosz. Akik kimennek, azok kivétel nélkül vissza is térnek, mert mindegyiknek van otthon családja, amelyet nyári keresményéből egész éven át eltart. E munkások, megtakarított pénzüikkel, visszatérve csak ugyhú fiai maradnak a hazának, mint annak előtte.

Uj törvényjavaslat.

Budapest, május 15.

A községi és körjegyzők minősítéséről szóló törvényjavaslat, mely a közigazgatás államosításának bevezetése, több fontos elvi intézkedést tartalmaz. E javaslat szerint a belügyminiszterium az ország különböző vidékén egyelőre tíz közigazgatási tanfolyamot létesít, a melyeken a mostani jegyzők és körjegyzők közül bárki is résztvehet. A Budapesten létesítendő tanfolyam Pest-, Esztergom-, Fejér-, Nógrád- és Hevesmegyék területére fog kiterjedni. Azon községi és körjegyzők, kik az ilyen tanfolyamon diplomát nyertek, előléptetési joggal bírnak a rendezendő állami közigazgatás bármely szolgálati fokára. E szerint a jegyzőből, ha tehetségei erre érdemesítik, lehet szolgabíró, főjegyző stb. stb. A kik jelenleg még a közigazgatás szolgálatában nem állanak, csakis érettségi bizonyítvány alapján vehetők fel a tanfolyamra.

Gyilkosság.

Kassa, május 15.

Abauj-Almásan Kelecsényi Mihály agyonütötte a bátyját, Kelecsényi Jánost. A gyilkos a bíróságnál jelentkezett.

Országgyűlés.

Bpest, máj. 15.

A képviselőház mai ülésén elfogadták harmadszori olvasásban szeszkontingensre vonatkozó törvényjavaslatot.

Következett a tözsdeadókra vonatkozó javaslat tárgyalása.

Bartha Ödön beszélt ellene s határozati javaslatot nyújtott be.

Weisz Berthold szólt ezután a javaslat mellett, Polonyi Géza ellene.

A tárgyalás alatt a folyosón egyszerre csak hire ment, hogy **hét** újabb összeférhetlenségi esetet jelentettek be kormánypárti képviselők ellen.

Háboru.

Londonból sürgönyzik: A burok megtámadták Máfékinget.

Újabb milliók.

Budapest, máj. 15.

Még jóformán meg sem kezdték a delegációk működésüket, már is, mint biztos forrásból jelentik, nemcsak husz millió kiadás többletéről van szó, hanem egész sok-sok millióról, a melyekről ugyan a közös kormány hallgat, de a melyek ha nem is az idén, de már a legközelebbi jövőben, mint a villám fognak lecsapni a közös költségvetésre.

Arról van ugyanis szó, hogy a hadi tengerészeti budgetet folyton nagyobbítani akarják.

A mostani költségvetésbe mindössze egyetlen pánczélos hajó kicserélési költségének csak egy évi részletét vették be.

A követelés e pontos lefokozása érhető megnyugvást idézett elő a delegáció között, mert ugy vélekednek, hogy legalább néhány esztendeig még elodáshatjuk a sok milliónyi költséget.

Ez azonban **csak szemfényvesztés**, mert a haditengerészet tervbe vett fejlesztésének nagy arányu akciója nem szünetel.

Ugyanis, míg a delegáció csak egyetlen hajó kicseréléséről tud, **Spann br. minden törvényhozási felhatalmazás nélkül, sőt daczolva a két delegáció tiltakozásával, három pánczélos tornyos hajó építését kezdette meg a polai hajógyárban.**

Mind a három hajó nyolcz ezer tonnás lesz a szerény számításal, **48 millió** koronába fog kerülni.

Spann báró, mivel látja, hogy a delegációk nem hajlandók neki ez óriási összeget rendelkezésre bocsátani, majd mint befejezett dologgal fog annak idajén a delegációknak előállni s a delegáció kénytelen lesz e félszázmillió póthitelt megszavazni.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR.)*

A „pilseni” sör.

A hazai iparpártolási mozgalom megindulása óta, mindenfelől intéznek hozzáml felszólításokat, hogy hagyjuk fel a *pilseni sör* árusításával és csak hazai sört áruljak étteremben.

En ezt nem tehettem meg s nehogy a közönség egy részének rokonszenvét elvesztsem, meg kell magyaráznom, hogy mi az oka.

Üzletemet épen az alapította meg, hogy én voltam az egyedüli, kinek éttermében kapható volt a *pilseni sör*. Ha felhagynék vele, az egyenlő volna üzletem megrontásával; mert hazai sört mindenütt lehet inni, s ha én azt árulnék, vendégeim elhagynának, mert a *pilseni sört* egészségi szempontból fogyasztották.

Németországban sokkal nagyobb a sörtermelés, mint nálunk, s a *pilseni sört* mégis mindenütt árulják.

Németországban fel akarták emelni a *pilseni sör* bevételi vámját. E miatt nagy vita fejlődött ki, a legtöbb képviselő ellenzte a *pilseni sör* adójának felemelését, azaz indokolta, hogy a *pilseni sör* orvosiilag ajánlott ital.

A *Pilseni sör*ről szóló vita különben így folyt le a német birodalmi gyűlés budget osztályában:

Berlin, május. 8.

Bemutatják a külföldi söradónak felémeléséről szóló javaslatot.

Paasche képviselő szól először hozzá. Roeren képviselő kívánja, hogy csak az angolországi sör vámját emeljék fel, mivel a *pilseni sör* egészen meghonosodott Németországban és szükség van reá *egészségi szempontból*, különösen *csakorbetegyek* számára.

Stengel bajorország képviselője, szimpatikusnak szól a *pilseni sör* mellett.

Müller képviselő (Fulda) ellenzi a *pilseni sör* adójának felemelését, mivel a *pilseni sör* egészségi szempontból szükséges. Épen azért nem szabad adó által drágítani. A ki egészséges sört akar inni, az sokszorosan *pilseni sörre* van utalva. A *pilseni sört* Szászországban épen a munkásnép élvezeti czikke, tehát nem fényűzési czikk.

Bebel képviselő védi a *pilseni sört*, mert azt épen a *szegényebb osztály fogyasztja* egész Németországban.

Thielmann államtitkár a *pilseni sör* adójának felemelése ellen beszél.

Richter képviselő a *pilseni sör* mellett beszél. Felemlíti, hogy a *pilseni sör egészséges és hygieniailag szükséges*.

Gröber a *pilseni sör* mellett beszél, mely már Württembergben is általánosan el van terjedve.

Roeren újra védi a *pilseni sört*, mert az adó felemelése nem keltene szimpátiát Ausztia-Magyarországban.

Müller újra beszél és erősen ellenzi a *pilseni sör* adójának felemelését.

A javaslatot 13 szóval 9 ellen elvetették.

Ebből láthatja az igen tisztelt publikum, hogy miért nem hagyhatok fel a *Pilseni sör* árulásával.

Mert, ha én nem árulok, más fogja árulni, mint orvosilag ajánlott sört.

Pferschy Ferencz.

*) E rovat alatti közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

